

Analiza użytkowości rozrodczej labradorów z certyfikatem użytkowości

**Agnieszka Boruta[#], Barbara Bagińska,
Anna Kurek, Danuta Dzierżanowska-Góryń**

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Wydział Nauk o Zwierzętach,
Katedra Szczegółowej Hodowli Zwierząt,
ul. Ciszewskiego 8, 02-786 Warszawa; [#]e-mail: agnieszka_boruta@sggw.pl

Celem pracy była analiza efektów kojarzenia suk rasy labrador retriever z linii wystawowych z psami z linii wystawowych posiadającymi certyfikat użytkowości. Materiał badawczy stanowiły wyniki rozrodu hodowli Sodalis FCI z lat 2005-2011, obejmujące 26 miotów 8 suk. W siedmiu kojarzeniach użyto reproduktorów posiadających certyfikaty użytkowości. Analizowano: liczbę szceniąt urodzonych, liczbę szceniąt martwo urodzonych i poddanych eutanazji, liczbę szceniąt odchowanych i procentowy stosunek liczby szceniąt odchowanych do urodzonych. W miotach po ojcach z linii wystawowych posiadających certyfikaty użytkowości rodziło się średnio o 0,44 szcenięcia więcej i o 0,68 więcej szcenięcia odchowano. Większy odsetek niewydalonych łożysk oraz szceniąt martwych i poddanych eutanazji z konieczności stwierdzono w miotach po ojcach z linii wystawowych nieposiadających certyfikatów użytkowości. Nie stwierdzono statystycznie istotnych różnic.

SŁOWA KLUCZOWE: pies / labrador retriever / rozród / użytkowanie

Labrador retriever to pies o mocnej budowie i bardzo aktywny [10], dlatego też nie powinien być ani zbyt ciężki, ani zbyt masywny. Łagodny temperament, inteligencja, bystrość i posłuszeństwo oraz skłonność do zabawy lokują go w grupie psów najczęściej wybieranych na psy rodzinne [8]. Wspaniały węch, niegasnący zapał do pracy z człowiekiem i chęć do pracy w wodzie sprawiają, że labrador jest często wybierany jako pies myśliwski oraz świetnie odnajdujący się w pracy węchowej w wielu służbach mundurowych. Specjaliści poszukujący labradora do pracy kładą szczególny nacisk na cechy użytkowe psa. Każdy hodowca stawia sobie określone wymagania i stara się stosować przemyślane strategie hodowlane. Są one tworzone poprzez wyznaczenie celów hodowlanych, zebranie potrzebnych informacji, starannie zaplanowane krycia oraz ocenę potomstwa. Stanowi to drogę do osiągnięcia postępu hodowlanego. Eksterier nie jest w takim przypadku głównym kryterium selekcji w hodowli psów, dlatego często w obrębie rasy dochodzi do sytuacji rozdzielenia hodowanej populacji na linie zwane wystawowymi (*eksterier show line*) oraz użytkowymi (*working line*). Celem hodowlanym w liniach wystawowych jest

uzyskanie psów maksymalnie zbliżonych do ideału rasy, opisanego przez organizację kynologiczną we wzorcu rasy. Psy hodowane w liniach wystawowych mogą być poddawane próbom użytkowości, na podstawie których mogą uzyskać certyfikat użytkowości. Obie linie podlegają ocenie na wystawach.

Hodowla linii użytkowych skupia się na doskonaleniu cech związanych z użytkowością danej rasy. Monika i Cezary Marchwicy jako pierwsi sprowadzili do Polski samce labradorów z czystych linii użytkowych i kojarzyli je z odpowiednio wyselekcjonowanymi sukami z linii wystawowych. To ich hodowla psów myśliwskich „Herbu Kruk” zapoczątkowała hodowlę użytkowych labradorów w Polsce.

Duża popularność rasy (377 miotów urodzonych w 2015 roku [4]) przyczynia się do rozmnażania psów fenotypowo i behawioralnie odbiegających od wzorca rasy, przyjętego przez *Federation Cynologique Internationale* – FCI (obowiązujący wzorzec FCI nr 122, opublikowano 13.10.2010 [10]) oraz utrzymywania ich w warunkach, które nie zaspokajają ich naturalnych behawioralnych potrzeb. Efektem takich działań jest rosnąca liczba pokąsań ludzi przez labradory utrzymywane jako psy towarzyszące [1, 3, 5].

Środowisko kynologiczne wciąż nie jest zgodne co do prowadzenia kojarzeń w obrębie rasy psów linii wystawowej i użytkowej. Kojarzenia takie w opinii wielu kynologów mogą pogorszyć eksterier oraz użytkowość. Łączenie dwóch różnych linii może mieć także pozytywny wpływ na przykład na wyniki rozrodu. Taką dyskusję należy oprzeć na analizie konkretnych wyników hodowlanych, niestety dane z hodowli nie są upubliczniane.

Przeprowadzono badania, których celem była analiza efektów kojarzenia uwzględniająca wyniki rozrodu suk rasy labrador retriever z linii wystawowych z psami z linii wystawowych posiadającymi certyfikat użytkowości.

Material i metody

Podstawą do porównania efektów kojarzenia linii wystawowych i użytkowych labradorów były wyniki rozrodu uzyskane w hodowli Sodalis FCI w latach 2005-2011. Analizie poddano dane pochodzące z 26 miotów, od 8 suk. W przypadku 7 miotów ojcami szczeniąt były psy z linii wystawowych posiadające certyfikat użytkowości (tab. 1 i 2).

Dane opracowano statystycznie z użyciem pakietu statystycznego SPSS 23.0.

Do szacowania różnic między miotami, pochodzącymi po reproduktorach z certyfikatem użytkowości i bez, dla wszystkich zmiennych zastosowano test Manna-Whitneya dla dwóch grup niezależnych.

Wyniki i dyskusja

Na podstawie analizowanego materiału należy stwierdzić, że krycie suk z linii wystawowych samcami posiadającymi certyfikat użytkowości nie przyniosło negatywnych efektów w rozrodzie. Po ojcach z linii wystawowych posiadających certyfikat użytkowości rodziło się średnio więcej szczeniąt w miocie i więcej zostało odchowanych, jednak ta przewaga nie była statystycznie istotna. W miotach po ojcach wystawowych nieposiadających certyfikatu użytkowości stwierdzono więcej szczeniąt martwo urodzonych i pod-

danych eutanazji z konieczności oraz więcej niewydalonych łożysk (niewydalanie łożysk może mieć przyczyny leżące po stronie suki) – tabela 1. i 2. Przewagi te również nie były statystycznie istotne.

Tabela 1 – Table 1

Zestawienie kocyarzeń i wyniki rozrodu psów rasy labrador retriever w hodowli Sodalis FCI w latach 2005-2011 (informacja własna hodowcy)

Matings and breeding results of Labrador retrievers in the Sodalis FCI kennel in 2005-2011 (breeder's own information)

Suka Female	Pies Male	Miot Litter	Liczba szczeniąt Number of puppies			Liczba niewydalonych łożysk Number of retained placentas
			urodzonych born	martwo urodzonych i poddanych eutanazji stillborn or euthanized	odchowanych reared	
W/CU	W	A	7	1	6	1
W/CU	W	B	8	1	7	0
W/CU	W	C	9	0	9	0
W/CU	W	E	6	0	6	0
W/CU	W	G	7	0	7	1
W/CU	W	I	6	1	5	1
W/CU	W	M	8	1	7	4
W	W	H	5	2	3	0
W	W	L	6	1	5	1
W	W	O	6	2	4	1
W/CU	W	D	8	1	7	0
W/CU	W/CU	F	9	3	6	1
W/CU	W	J	8	1	7	0
W/CU	W/CU	N	10	0	10	0
W/CU	W	U	11	2	9	1
W/CU	W	Y	10	3	7	0
W	W/CU	K	7	0	7	0
W	W/CU	P	9	0	9	3
W		T	7	0	7	0
W	W/CU	W	8	1	7	2
W	W	S	6	0	6	0
W	W	B1	9	3	6	2
W/CU*		R	5	1	4	0
W/CU*	W/CU	A1	8	1	7	2
W*	W	Z	9	1	8	2
W*	W/CU	X	4	1	3	0

mioty po psach reproduktorach posiadających certyfikat użytkowości
litters from sires with working certificates

W – linia wystawowa; CU – certyfikat użytkowości

W – show line; CU – working certificate

*Suka po ojcu posiadającym certyfikat użytkowości

*Bitch sired by a dog with a working certificate

Na cechy rozrodu wpływa wiele czynników (poza ojcem), ale udostępnione dane pozwoliły jedynie na wykonanie analiz dotyczących: liczby szceniąt urodzonych, liczby szceniąt martwo urodzonych, liczby szceniąt odchowanych, liczby niewydalonych łożysk oraz procentowego stosunku szceniąt odchowanych do urodzonych (tab. 2). Nie stwierdzono statystycznie istotnych różnic dla porównywanych grup posiadających i nieposiadających certyfikatu użytkowości.

Tabela 2 – Table 2

Porównanie wyników rozrodu psów rasy labrador retriever w hodowli Sodalis FCI w latach 2005-2011, w zależności od posiadania przez reprodutora certyfikatu użytkowości

Comparison of breeding results of Labrador retrievers in the Sodalis FCI kennel in 2005-2011, depending on the whether the sire had a working certificate

Zmienna Variable	Certyfikat Użytkowości Working certificate	N	Średnia Mean	Błąd standardowy średniej Standard error of the mean
Liczba szceniąt urodzonych Number of puppies born	tak yes	7	7,86	0,74
P=0,427	nie no	19	7,42	0,38
Liczba szceniąt martwo urodzonych Number of stillborn puppies	tak yes	7	0,86	0,40
P=0,497	nie no	19	1,11	0,21
Liczba szceniąt odchowanych Number of reared puppies	tak yes	7	7,00	0,85
P=0,395	nie no	19	6,32	0,37
Liczba łożysk niewydalonych Number of retained placentas	tak yes	7	1,14	0,46
P=0,461	nie no	19	0,74	0,24
Stosunek szceniąt odchowanych do urodzonych (%) Ratio of puppies reared to puppies born (%)	tak yes	7	88,1	5,0
P=0,534	nie no	19	85,1	2,8

W analizowanym okresie w hodowli Sodalis FCI tylko w dwóch przypadkach (na 169 urodzonych szceniąt) zdecydowano o konieczności wykonania cesarskiego cięcia. Taki wynik wskazuje na dobrą kondycję szczenych suk oraz odpowiednie wsparcie weterynaryjne podczas ciąży i porodu [6]. Moon i wsp. [7], analizując przebieg porodów u psów w USA i Kanadzie, zwrócili uwagę, że labradory to jedna z ras, u których najczęściej wykonuje się cesarskie cięcie (podobnie jak golden retriever, yorkshire terier oraz buldog angielski i francuski).

Psy wykorzystywane są do różnych celów (towarzystwo, użytkowanie), dlatego też cele hodowców są bardzo zróżnicowane. Hodowcy, dla których spełnieniem marzeń jest zwycięstwo psa w Best in Show na prestiżowej wystawie mają inne strategie hodowlane niż hodowcy chcący uzyskać psy użytkowe (sport, ratownictwo, Animal Assisted Interventions itd.). Jednak punktem odniesienia każdej hodowli powinien być wzorzec rasy, który opisuje budowę psa, a także uwzględnia jego użytkowanie, zgodne z predyspozycjami rasy.

Nie należy się spodziewać, że po idealnych eksterierowo rodzicach urodzą się tylko idealne szczenięta, oraz że po psach z linii użytkowych uzyska się tylko potomstwo wybitnie użytkowe. Szczenięta mogą być zupełnie niepodobne do rodziców zarówno pod względem eksterieru, jak i predyspozycji do użytkowania. Wybierając idealne pod względem pokroju szczenięta należy kierować się wiedzą doświadczonego hodowcy, a predyspozycje do użytkowania potwierdzać testami predyspozycji wykonywanymi przez kompetentne, niezaangażowane emocjonalnie osoby.

O tym, jak zmieniają się psy, nie decydują tylko hodowcy, ale także nabywcy szczeniąt, wpływając poprzez popyt na podaż psów na rynku. Duża popularność rasy powoduje, że w populacji pojawiają się osobniki odbiegające od wzorca rasy zarówno pod względem eksterieru, jak i behawioru. Wzorzec labradora przedstawia go jako łagodnego, łatwo dostosowującego się do otoczenia, oddanego przyjaciela, posłusznego, o przyjaznym usposobieniu, bez żadnych oznak agresji lub lęklivosti [10]. Tymczasem w przeprowadzonych w Belgii badaniach [1], analizujących pokąsania dzieci przez psy, labradory znalazły się na trzecim miejscu wśród sprawców pokąsań (16,7%), za owczarkami niemieckimi (51,9%) i rottweilerami (20,4%). Natomiast w badaniach kanadyjskich [3] stwierdzono, że wśród psów, które pokąsały domowników labradory były na drugim miejscu (6,6%), za mieszaneściami (41,9%).

Bez względu na cel hodowlany, każdy hodowca powinien brać pod uwagę dobrą jakość życia psów (zdrowie, możliwości rozrodcze, sprawność, tolerancja na rozmaity pokarm, zdolności komunikacyjne) oraz łatwe funkcjonowanie w społeczeństwie przy równoczesnym zachowaniu właściwego typu rasowego [9].

Labrador to aporter, podlegający – według FCI – próbom pracy. Wszelkie odstępstwa od wzorca FCI powinny być traktowane jako wady i oceniane przez sędziów, w zależności od ich stopnia oraz wpływu na zdrowie, sprawność, dobre samopoczucie psa i zdolności do wykonywania pracy, do której był przeznaczony [10]. W hodowli Sodalis FCI do rozrodu były dopuszczone tylko osobniki spełniające wymogi Regulaminu Hodowli Psów Rasowych Związku Kynologicznego w Polsce [9].

Zdrowy, chętny i zdolny do pracy pies to chluba każdego hodowcy. W hodowli Sodalis FCI na 38 odchowanych miotów labradorów aż 103 psy były użytkowane do pracy (tab. 3). Trzy z ośmiu suk analizowanych w niniejszych badaniach posiada certyfikat użytkowości. Hodowca przyznaje, że szczenięta o najlepszych predyspozycjach użytkowych dawały suki, które nie posiadały certyfikatu użytkowości.

Hodowcy, aby stworzyć strategię hodowlaną, czerpią informacje z oceny pojedynczych osobników, na którą składa się: ocena przydatności hodowlanej, wystawy psów rasowych oraz próby pracy. Dzięki próbom pracy można poznać funkcjonalność psa. Pełny obraz wartości uzyskuje się w ocenie przydatności hodowlanej, w której określany jest stan zdrowia psa, jego temperament i wartość jego rodowodu [2].

Tabela 3 – Table 3

Użytkowanie psów z hodowli Sodalis FCI w latach 2005-2015 (informacja hodowcy)

Use of dogs from the Sodalis FCI kennel in 2005-2015 (breeder's information)

Użytkowanie Use	Liczba psów Number of dogs
Izba Celna Customs Service	2
Przewodnik osoby niewidomej Guide dog	8
Grupa poszukiwawczo-ratownicza Search and rescue group	3
Myślistwo Hunting	54
Animal Assisted Interventions (w tym dogoterapia) Animal Assisted Interventions (including dog therapy)	32
Sporty Sport	4
RAZEM TOTAL	103

Przedstawione wyniki rozrodu i doświadczenia hodowli labradorów Sodalis FCI wskazują, że nie występują negatywne skutki kojarzenia suk z linii wystawowych z psami posiadającymi certyfikat użytkowości. W miotach po ojcach z linii wystawowych posiadających certyfikaty użytkowości rodziło się średnio o 0,44 szczenięcia więcej i o 0,68 więcej szczenięcia odchowano. Większy odsetek niewydalonych łożysk oraz szczeniąt martwych i poddanych eutanazji z konieczności stwierdzono w miotach po ojcach z linii wystawowych nieposiadających certyfikatów użytkowości.

PIŚMIENNICTWO

1. DE KEUSTER T., LAMOUREUX J., KAHN A., 2006 – Epidemiology of dog bites: A Belgian experience of canine behaviour and public health concerns. *Veterinary Journal* 172, 482-487.
2. FRIEDRICH P., 2011 – Strategie hodowlane i ich zastosowanie. *Pies* 4, 10-13.
3. GUY N.C., LUESCHER U.A., DOHOO S.E., SPANGLER E., MILLER J.B., DOHOO I.R., BATE L.A., 2001 – A case series of biting dogs: characteristics of the dogs, their behaviour, and their victims. *Applied Animal Behavior Science* 74, 43-57.
4. Hodowla w statystyce w 2015 r. (cz. II), 2016 – *Pies* 2 (362), 54-58.
5. KING T., MARSTON L.C., BENNETT P.C., 2012 – Breeding dogs for beauty and behavior: Why scientists need to do more to develop valid and reliable behavior assessments for dogs kept as companions. *Applied Animal Behavior Science* 137 (1-2), 1-12.
6. MIROWSKI A., 2013 – Wpływ żywienia na rozród psów. *Magazyn Weterynaryjny* 22 (196), 866-871.

7. MOON P.F., EBB H.N., LUDDERS J.W., GLEED R.D., PASCOE P.J., 1998 – Perioperative management and mortality rate of dogs undergoing cesarean section in the USA and Canada. *Journal of the American Veterinary Medical Association* 213 (3), 365-369.
8. ROSZKIEWICZ M., 1998 – Pies myśliwski. Labrador retriever. *Łowiec Polski* 8, 27.
9. Związek Kynologiczny w Polsce – Regulamin Hodowli Psów Rasowych (http://www.zkwp.pl/zg/regulaminy/Regulamin_hodowli_psow_rasowych.pdf; dostęp 10.12.2018).
10. Związek Kynologiczny w Polsce – Wzorzec rasy (<http://www.zkwp.pl/zg/wzorze/122.pdf>; dostęp 10.12.2018).

Agnieszka Boruta, Barbara Bagińska,
Anna Kurek, Danuta Dzierżanowska-Góryń

Analysis of the reproductive performance of Labradors with working certificates

S u m m a r y

The aim of the study was to analyse the results of mating of female Labrador retrievers from show lines with show-line males with working certificates. The research material consisted of breeding results from the Sodalis FCI kennel from 2005-2011, which included 26 litters from eight bitches. Sires with working certificates were used in seven matings. The number of puppies born, the number of stillborn or euthanized puppies, the number of puppies reared, and the ratio of puppies reared to puppies born were analysed. On average 0.44 more puppies were born and 0.68 more were reared in litters from show-line sires with working certificates. The percentages of retained placentas and of stillborn puppies and puppies requiring euthanasia were higher in litters from show-line sires without working certificates. The differences were not confirmed statistically.

KEY WORDS: dog / Labrador retriever / reproduction / working dog